

ODLUKE DOMAĆIH SUDOVA

KUPOPRODAJA BRODA – DOVOĐENJE KUPCA U ZABLUDU

VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Presuda broj: Rev-1896/1997-2 od 26. rujna 2001.

Vijeće: Boris Guttmann kao predsjednik vijeća,

Stanko Hautz, Vlatka Potočnjak-Radej,

Ivan Mikšić i Petar Milas kao članovi vijeća

Davanje netočnih podataka o godini izgradnje broda koji je predmet kupoprodaje, predstavlja dovođenje kupca broda u zabludu. Stranka koja je zaključila ugovor pod prijevaram ima pravo zahtijevati naknadu pretrpljene štete.

Tužitelj je podnio tužbu kojom traži raskid ugovora o prodaji broda i naknadu materijalne štete (kunsku protuvrijednost od 69.000 DEM) koliko bi – baveći se ribolovom pomoću broda kojeg je kupio od tuženika zaradio u razdoblju od 18 mjeseci. Za ribolov nije mogao koristiti brod jer je bila lažno označena godina proizvodnje, pa nije mogao dobiti ribolovnu dozvolu. Ističe da nije mogao obavljati ribolovnu djelatnost jer nije mogao upisati brod na svoje ime zbog razlike u podacima o godini proizvodnje broda u očevidniku (1965.) i u ugovoru (1975.). Ribolovnom djelatnosti nije se mogao baviti zbog prijave tuženika (prodavatelja) jer nije mogao registrirati brod niti dobiti ribolovnu dozvolu, zbog toga smatra da je za gubitak njegove ribolovne zarade odgovoran tuženik, jer je do štete došlo njegovom krivnjom zbog lažnog prikazivanja odlučne činjenice za upis i registraciju broda na ime kupca – tužitelja.

Sud prvog stupnja (Općinski sud u Šibeniku presudom br. P-1785/94-38, od 19. listopada 1995. godine) usvojio je dio tužbenog zahtjeva kojim se traži raskid ugovora o prodaji broda, a odbio je dio tužbenog zahtjeva kojim tužitelj zahtijeva da mu tuženik na ime naknade materijalne štete isplati iznos od 69.000 DEM u protuvrijednost u kunama sa zakonskom zateznom kamatom. Prvostupanjski sud je ocijenio da se u konkretnom slučaju treba primijeniti odredba čl. 65. Zakona o obveznim odnosima “Narodne novine” broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96 i 112/99 (dalje ZOO). Prihvatio je dio tužbenog zahtjeva tužitelja, te raskinuo ugovor o prodaji broda. Utvrdio je da je tuženik izazvao zabludu kod kupca, te ga naveo na sklapanje ugovora. Dio tužbenog zahtjeva koji se odnosi na isplatu materijalne štete prvostupanjski sud je odbio jer

je utvrdio da je tužitelj mogao obavljati poslove za koje je nabavio brod (ribolovnu djelatnost), te da je pogrešku o godini izgradnje broda mogao ispraviti.

Protiv prvostupanjske presude žalbu je podnio tužitelj. Drugostupanjski sud (Županijski sud u Šibeniku presudom br. GŽ-240/96 od 28. listopada 1996. godine), odbio je žalbu tužitelja i potvrdio prvostupanjsku presudu u dijelu kojim je odbijen tužbeni zahtjev tužitelja da mu tuženik naknadi materijalnu štetu isplatom iznosa od 69.000 DEM u protuvrijednosti u kunama i zakonske kamate. Dio prvostupanjske presude kojom se raskida ugovor o prodaji od 22. ožujka 1994. godine postao je pravomoćan jer ga stranke nisu pobijale žalbom.

Protiv drugostupanjske presude tužitelj je pravovremeno izjavio reviziju zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, te predložio da se obje presude, u pobijanom dijelu, ili preinače te se prihvati tužbeni zahtjev u cijelosti ili ukinu i predmet vrati na ponovno odlučivanje prvostupanjskom sudu. U reviziji tužitelj ističe da se nije mogao baviti ribolovom, a to ilustrira s činjenicom da je kažnjen po Prekršajnom sudu kad je zatečen od patrole pomorske policije jer brod (predmet kupoprodajnog ugovora) nije bio registriran za obavljanje ribolovne djelatnosti i bio je bez odobrenja za obavljanje privrednog ribolova. Smatra da zbog pogreške u godini izgradnje broda nije mogao brod upisati na svoje ime i nije ga mogao registrirati za ribolovnu djelatnost, a zbog toga je izgubio na zaradi (izmakla dobit), te je za tu izmaklu dobit kriv (odgovoran) tuženik.

Tuženik je odgovorio na reviziju, te predložio da se revizija odbije, a njemu da se dosude troškovi odgovora na reviziju. Državno odvjetništvo Republike Hrvatske nije se izjasnilo o reviziji.

Vrhovni sud Republike Hrvatske odlučio je da je revizija tužitelja osnovana, te ukinuo presude nižih sudova. Pravomoćno je presuđeno i u tom dijelu odluke nema revizije, da je raskinut ugovor o prodaji broda (tužitelj je kupac, a tuženik prodavatelj) i prodavatelj je dužan vratiti kupcu kupoprodajnu cijenu (16.500 DEM) jer je prodavatelj (tuženik) rekao (i to je ušlo u ugovor), da je brod izgrađen 1975. godine a to nije bila istina, jer je izgrađen (što je upisano i u očevidniku broda) 10 godina ranije, tj. 1965. godine.

Vrhovni sud Republike Hrvatske ocijenio je da je tuženik izazvao zabludu kod kupca, te ga naveo na sklapanje ugovora. Po odredbi čl. 65. st. 2. ZOO, stranka koja je zaključila ugovor pod prijevarom ima pravo zahtijevati naknadu pretrpljene štete. Ne može se očekivati od tužitelja da na rizik, bez dozvole lovi ribu ako nema urednu dozvolu za ribolov. Sudovi nižeg stupnja upravo zbog toga odbijaju tužbeni zahtjev tužitelja navodeći da on nije vlastitom voljom (što je istina), ali nije bila dovoljna volja bez odgovarajuće dozvole, obavljao ribolovnu djelatnost.

U svojoj presudi Vrhovni sud Republike Hrvatske istaknuo je da nije ispravna tvrdnja drugostupanjskog suda, da nije bilo objektivnih smetnji za poduzimanje

radnji tužitelja koje bi mu omogućile obavljanje ribolovne djelatnosti. Ne može se prihvatiti mišljenje vještaka da se pogreška mogla ispraviti jer do krivog podatka o godini proizvodnje, nije došlo “greškom” već namjernim navođenjem lažnog podatka o tome u ugovoru o kupoprodaji broda. Zato je po ocjeni Vrhovnog suda za izmaklu dobit tužitelja, ako je do nje došlo, odgovoran tuženik i on je dužan naknaditi tužitelju izmaklu dobit, kao štetu.

Međutim, to je li zaista tužitelj kupio brod za ribarsku djelatnost, i ako jeste kroz koje vrijeme nije mogao loviti, zbog lažnog prikazivanja godine proizvodnje broda u ugovoru i koliko bi tužitelj zaradio kroz to vrijeme, sudovi nižeg stupnja nisu utvrđivali niti utvrdili, a sve zbog pogrešnog pravnog pristupa (da je tužitelj sam skrivio štetu).

Vrhovni sud Republike Hrvatske ocijenio je da zbog pogrešne primjene materijalnog prava (pogrešnog pravnog pristupa o ocjeni spora), nižestupanjski sudovi nisu utvrdili relevantne činjenice i činjenično je stanje nepotpuno utvrđeno, pa nema uvjeta za preinaku tog djela pobijanih presuda. Prema čl. 395. st. 2. Zakona o parničnom postupku prvostupanjsku i drugostupanjsku presudu je ukinuo i predmet je vratio na ponovno odlučivanje prvostupanjskom sudu, radi utvrđivanja navedenih relevantnih činjenica za ocjenu postojanja eventualne materijalne štete, izmakle dobiti tužitelja, te donošenja nove i zakonite presude.

Dr. sc. Vesna Skorupan, asistent
Jadranski zavod HAZU

Summary:

SALE OF SHIP – DECEPTION OF THE BUYER

Provision of misleading information about the year of construction for a ship being sold represents deception of the buyer. The party which entered into the sale contract through deception by other party has the right to request compensation of the sustained loss.